

Schizma

„Pojęcie „schizma” wywodzi się z greki – od słowa *schisma*, rozłam. Dla Kościoła rzymskokatolickiego schizmatyczna jest każda konfesja chrześcijańska, która odrzuca zwierzchnictwo Rzymu. Równocześnie sam fakt odrzucenia supremacji rzymskiej uznaje się za heretycki, ponieważ jest sprzeczny z doktryną katolicką. Oczywiście między schizmą a herezją istnieje różnica, lecz gdy popatrzeć na nie z zewnątrz, sprowadzają się do tego samego. . .

Schizma ta, czy raczej rozpad papieżstwa na dwie części, a później nawet na trzy, była bez wątpienia najgorszym doświadczeniem Kościoła katolickiego przed reformacją. Wydarzenie to przez całą drugą połowę XIV w. ciążyło Rzymowi, a problem rozwiązany został dopiero na początku XV w. Wielka schizma była właściwie wyrazem ambicji królów Francji, pragnących zachować przemożny wpływ na papieżstwo, którego władza w tamtych czasach nie miała sobie równej. Po śmierci Benedykta XI w 1304 r. na tronie papieskim zasiadało kolejno siedmiu papieży pochodzenia francuskiego. Niemal wszyscy pochodzili z Południa i niewątpliwie z miłości do ojczyzny zgodzili się przenieść Stolicę Apostolską z niezbyt uprzejmego Rzymu do Awinionu, gdzie wiedli życie w luksusach, zachowując jednak swoje włoskie posiadłości i pełnię władzy doczesnej. Klemens V, Jan XXII, Benedykt XII, Klemens VI, Innocenty VI, Urban V i Grzegorz XI żyli więc we Francji, lecz czujnie baczili na Italię i Rzym w szczególności. Nie podobało się innym władcom Zachodu, że król Francji właściwie zawładnął Stolicą Apostolską, na jej tron wprowadzając swoich ludzi. Traf chciał, że Grzegorz XI wybrał się w podróż do Rzymu i tam zmarł 13 marca 1378 r. Społeczeństwo miasta nie szczędząc pogroźek natychmiast zażądało, aby tym razem konklawe wybrało papieżem rzymianina, a przynajmniej Włocha. Kardynałowie porozumieli się szybko i już pierwszego dnia wybrali arcybiskupa Bari, Bartolomea Prignano, który przyjął imię Urbana VI. Ale kiedy po pewnym czasie doszło do nieporozumień między papieżem a niektórymi kardynałami, ci oświadczyli, że wybór papieża jest nieważny, ponieważ odbył się pod naciskiem tłumu. Za zgodą papieża kardynałowie ci opu-

cili Rzym i udali się do Agnani, dokąd wcześniej przeniesiono Kurię i tam kontynuowali obrady. Ustalili, że albo musi być przeprowadzony ponowny wybór papieża, albo obecny Najwyższy Kapłan musi złożyć urząd. Przy nieważności wyboru obstawali zwłaszcza kardynałowie francuscy. Wreszcie 20 września 1378 r. wybrano antypapieża, Roberta z Genewy, który przyjął imię Klemensa VII.

Klemens VII osiadł w Awinionie, Urban VI pozostał w Rzymie – obaj byli papieżami. Francja, Hiszpania, Szkocja, Sycylia i Cypr uznały papieżem Klemensa VII, Anglia, księstwa niemieckie i reszta świata chrześcijańskiego opowiadały się za Urbanem VI, kolejni władcy tych krajów wywierali naciski na obu papieży grożąc, że mogą przejść do obozu przeciwnego. Natomiast zwykłym wiernym pozostawało modlić się i czekać, aż się okaże, który papież jest prawdziwy. Rozłam trwał czterdzieści lat. Na tronie awiniońskim przez szesnaście lat zasiadał Klemens VII, jego następcą był Benedykt XIII. W Rzymie, gdzie ludzie żyli krócej, po Urbanie VI nastąpili Bonifacy IX, Innocenty VII i Grzegorz XII. Kardynałów i biskupów zaczynał już nużyć skandal, zwołano więc w Pizie sobór powszechny mający zakończyć schizmę. Skandal wybuchł ze zdwojoną siłą, kiedy sobór złożył z urzędu obu rywali, a wybrał na ich miejsce trzeciego, Aleksandra V. Jednakże ani Benedykt XIII, ani Grzegorz XII nie przyjęli do wiadomości decyzji soboru i schizma trwała nadal – teraz papieży było już trzech, każdy zaś miał swoich zwolenników. Cały świat chrześcijański kipiał oburzeniem, toteż w 1417 r. zwołano kolejny sobór w Konstancji. Grzegorz XII ustąpił dobrowolnie, Jan XXIII, następca Aleksandra V, został zmuszony do ustąpienia, a Benedykta XIII uroczyście zdjęto z urzędu. Wybrano Marcina V, który co prawda z trudem, ale zdołał opanować sytuację w Rzymie i Kościele. Benedykt XIII żył jeszcze pięć lat, do śmierci z uporem twierdząc, że jest papieżem”.

Redakcja
R-
„Straż”

Przedruk - Słownik herezji w Kościele katolickim

Hervé Masson - Katowice 1993, str. 1-2,259-262.